

GEOGRAFIJA

(zgradba zemlje in značilnosti njenega površja)

GEOGRAFIJA- veda o zemeljskem površju, o gospodarskih in kulturnih razmerah na njem

LITOSFERA- zunanja plast zemeljske oble, ki jo sestavljajo trdne kamnine, zemeljska skorja

HIDROSFERA- vodovje na zemeljskem površju

ATMOSFERA- zračna plast, ki obdaja zemljo, ozračje

BIOSFERA- ves prostor na zemlji, v katerem živijo organizmi

OBMOČJE- ozemlje z določenimi značilnostmi

POKRAJINA- manjše ali večje ozemlje glede na oblikovanost

REGIJA- področje, območje

RELIEF- oblikovanost zemeljskega površja

ENDOGENE SILE- imajo svoj izvor v zemeljski obli

MAGMA- žareča tekoča snov v zemeljski notranjosti

SEDIMENT- kamnina, nastala iz naplavin odmrlih mikroorganizmov v morju ali jezeru, usedlina

METAMORFNA KAMNINA- kamnina, ki se je zaradi velikega pritiska, visoke temperature spremenila

VULKANIZEM- pojavi, ki so v zvezi s prodiranjem magme iz zemeljske notranjosti

PLUTONIZEM- nanašajoč se na delovanje magme pod zemeljsko površino

DENUDACIJA- odnašanje površinskih zemeljskih plasti zaradi delovanja padavin, vetra, ledenikov

EROZIJA- dolbenje, razjedanje zemeljske površine, zlasti delovanje tekoče vode

FLUVIALNA EROZIJA- nanašajoč se na delovanje tekoče vode

GLACIALNA EROZIJA- erozija zaradi delovanja ledenika

EOLSKA EROZIJA- nanašajoč se na veter

ABRAZIJA- izpodjedanje, rušenje morske obale zaradi razdiralnega delovanja valov

AKUMULACIJA- odlaganje materiala, ki ga nosijo s seboj reke, ledeniki, veter

EKSOGENE SILE- sile, ki imajo svoj izvor zunaj zemeljske oble

GREBEN- podolgovata, strma gorska vzpetina

PLANOTA- višji precej raven ali rahlo razgiban svet v gorovju

POBOČJE- nagnjen svet med vznožjem in vrhom gore

POMOL- del višje ležeče zemeljske površine, ki sega v ravnino, morje, jezero ali v vijugo reke

OSAMELEC- osamljena višja vzpetina v ravnini

SOTESKA- ozek gorski prelaz

GOROVJE- v zaključeno celoto povezane gore

DOLINA- nižji, navadno podolgovat svet med hribi ali v gričevnati pokrajini

GORA- izrazita, visoka vzpetina zemeljskega površja

RAVNINA- navadno večji raven svet

HRBET- zaobljena, podolgovata gorska vzpetina

OBALA- meja med kopnim in morjem

RT- skrajni, navadno ozki skalnati del polotoka, otoka

GEOLOGIJA- veda o nastanku, razvoju in sestavi zemlje

POTRES- premikanje, valovanje zlasti zgornjega dela zemeljske skorje
GEOFIZIKA- veda o fizikalnih lastnostih zemlje
HIPOCENTER- točka pod zemeljsko površino, od koder izvirajo potresni valovi, žarišče potresa
EPICENTER- točka na zemeljski površini nad žariščem
SEIZMOGRAM- grafični prikaz potresnih sunkov
SEIZMOGRAF- priprava za ugotavljanje, merjenje potresnih sunkov
MAGNITUDA- jakostna stopnja potresa
NIFE- središčni del zemeljske skorje
KOLIZIJA- nasprotje, navzkriž
DISKONTINUITETA- plast v zemeljski notranjosti, na kateri se potresni valovi odbijajo ali lomijo
IZOSTAZIJA- ravnotežje med različnimi grudami zemeljske skorje
MINERAL- plinasta, tekoča ali trdna snov, nastala v naravi, rudnina
GRANIT- zelo trda kamnina, ki se uporablja zlasti za tlakovanje cest
SILIKAT- sol silicijeve kisline
KARBONAT- sol ogljikove kisline
GLOBOČINA- kamnina, nastala iz magme pod zemeljsko površino
PREDORNINA- kamnina, nastala iz lave na zemeljski površini
ŠČIT- najstarejši geološko nespremenjeni del celine
SLOJEVITOST- razporejenost zračnih ali vodnih slojev z različno temperaturo
FOSILNO GORIVO- gorivo organskega izvora, nastalo pri razkroju organizmov v zemlji
OROGENEZA- gibanje zemeljske skorje, ki povzroča nastajanje gor
GEOSINKLINALA- zelo velik podolgovat ugreznjen del zemeljske skorje, v katerega se stekajo reke in nanašajo vanj naplavine
PREDKAMBRIJ- najstarejši vek v geološki zgodovini, pravek
PRELOM- pomaknitev skladov iz prvotne lege
MELIŠČE- grušč in pesek, ki se nabirata ob vznožju gorskih sten in pobočij
PODOR- plast zemlje, kamnine, nastala zaradi rušenja
PREPEREVATI- razpadati
KOROZIJA- razpadanje, razkrajanje zemeljske površine zaradi atmosferskih vplivom
SIGA- prevleka, nastala s kristalizacijo raztopljenih rudnin
LEHNJAK- lahka luknjičava apnena kamnina
ERODIRATI- dolbsti, razjedati zemeljsko površino
MEANDER- močna vijuga reke, okljuk
VADI- suha struga v puščavah, ki se ob dežju napolni z vodo
BALVAN- večja, osamljena skala, ki jo je ledenik prinesel od drugod
TERASA- stopnici podobna tvorba na zemeljski površini, ki jo je izoblikovala voda
VRŠAJ- nizkemu, širokemu kupu podoben nanos, ki ga naredi reka ob izstopu iz ozkih stranskih dolin v širšo glavno dolino
GROBLJA- nasutina ledenika
DELTA- svet ob ustju reke, podaljšan zaradi nasipavanja ob več rokavih v morje ali jezero
PODTALNICA- voda, ki se nabira nad neprepustnimi plastmi po zemeljskim površjem
IZVIR- kraj, kjer voda priteka iz zemlje na površje
POŽIRALNIK- luknja v skali, v katero se steka vod

PONOR- večja vodoravna jama, v katero teče ponikalnica
PONIKVA- kraška kotanja s ponikajočo vodo
ESTAVELA- kraški izvir, ki vodo občasno tudi požira
ŠKRAPLJA- globoka podolgovata vdolbina v apnenčasti površini
ŽLEBIČ- zaradi delovanja vode nastala podolgovata vdolbina na nagnjeni kraški skalni površini
BREZNO- zelo globoka jama s strmimi stenami
VRTAČA- podolgovat ali okroglast udrt svet na krasu
UVALA- podolgovat zaprt svet, navadno manjši od kraškega polja, z neravnim, navadno vrtačastim dnom
KOLIŠEVKA- večja kraška kotanja, navadno z navpičnimi stenami
STALAKTIT- viseči kapnik
STALAGMIT- stoječi kapnik
KOTLIČ- vrtača s strmimi pobočji v visokogorskem svetu
POVODENJ- razlitje velike količine vode po kaki površini
LEDENIK- iz snega nastala velika gmota ledu, ki počasi drsi navzdol
GLACIALNA EROZIJA- erozija zaradi delovanja ledenika
ERATSKA SKALA- večja, osamljena skala, ki jo je ledenik prinesel od drugod
KRNICA- zgornji, polkrožno zaključeni del ledeniške doline
MORENA- nasutina ledenika, groblja
GRUŠČ- ostrorobi odkrušeni kosi kamnine
POLEDENITEV- prekritje kakega predela zemeljskega površja z ledenikom
PUŠČAVA- obširen svet z malo ali brez rastlinstva
ARIDEN- suh, sušen
SIPINA- s tekočo vodo naplavljen, z vetrom nanese plast sipkega peska
PUHLICA- rahla, rodovitna prst
OBALA- meja med kopnim in morje, jezerom
SPODMOL- kratka vodoravna jama pod previsno steno
ZALIV- v kopno segajoč del morja
POLDER- z nasipi zavarovan, delno osušen svet, ki leži nižje od morske gladine
FJORD- dolg, ozek morski zaliv, obdan z visokimi in strmimi pobočji
ESTUARIJ- lijasto, z morsko vodo zalito ustje reke